

บทที่ 3

วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในต่างประเทศ

ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส แคนาดา สวีเดน เยอรมัน หรือประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น จีน รัสเซีย และไทย เป็นต้น ต่างเห็นความสำคัญของวิทยุไม่แพ้โทรทัศน์ ความมุ่งหมายของการใช้วิทยุกระจายเสียงแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ

1. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน เป็นการให้การศึกษากับคนทุกวัย เพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านให้ข่าวสาร เหตุการณ์ ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การแนะนำอาชีพ ตลอดจนความรู้รอบตัวทุกชนิดที่คนทั่วไปสนใจและควรรู้
2. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาโดยตรง เป็นการส่งรายการต่าง ๆ เป็นบทเรียนไปถึงผู้เรียน ช่วยเหลือครูในฐานะเป็นอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอนชนิดหนึ่ง

ในสหรัฐอเมริกาก็มีการวิทยุกระจายเสียงมีสถานีวิทยุมากมายหลายเจ้าของ เช่น เป็นองค์การค้าของเอกชน ของมหาวิทยาลัย ขององค์การการศึกษาท้องถิ่น เป็นต้น มีคณะกรรมการควบคุมการติดต่อสื่อสารที่เรียกว่า FCC (Federal Communications Commission) ทำการควบคุมการติดต่อสื่อสารทางวิทยุ โทรศัพท์ โทรเลขและโทรทัศน์ โดยมีอำนาจในการออกใบอนุญาต และถอดถอนใบอนุญาตของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้ ในสหรัฐใช้วิทยุส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่ในถิ่นไกลจากเมืองตามชนบทต่าง ๆ โดยมุ่งหมายที่จะปูพื้นฐานการศึกษาระดับผู้ใหญ่เพื่อที่จะได้มีโอกาสศึกษาในระดับวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย เช่น รัฐ Oklahoma และ California เป็นต้น ในสหรัฐนั้นผู้ดำเนินการวิทยุศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมักจะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐแต่ละรัฐ นอกจากนี้ก็มีหน่วยงานรัฐบาลดำเนินงานนี้ด้วย วิทยุศึกษาขององค์การนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงมากในสหรัฐ คือ โรงเรียนทางอากาศภาค FM ชื่อ New York States Empire FM. School of the Air ส่งกระจายเสียงถ่ายทอดถึง 12 สถานี ส่วนวิทยุโรงเรียนตามโรงเรียนมัธยมต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกานั้นมักจะมีศูนย์อยู่ ณ เมืองใดเมืองหนึ่ง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางของการศึกษาได้ เช่น ที่ California จะมีศูนย์การศึกษาอยู่ที่ Orange County ซึ่งจะส่งกระจายเสียงไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีการผลิตรายการสำหรับนักเรียนพิการ ซึ่งไม่อาจไปโรงเรียนเช่นนักเรียนปกติ เรียกว่า High School of the Air

เด็กพิการที่อยู่บ้านจะได้รับเครื่องวิทยุ เอฟ-เอ็ม หนังสือเรียน สมุดทำการบ้าน แผนที่ และอุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ มีการส่งคำถามให้นักเรียนและมีการทดสอบความรู้เสมอ ๆ วิชาที่สอนมีภาษาอังกฤษ สังคมวิทยา และวิชาวิทยาศาสตร์ จากสถิติในปี พ.ศ.2517 (ค.ศ. 1974) สหรัฐมีสถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม. เพื่อการค้าประมาณ 4,400 สถานี สถานี เอฟ.เอ็ม. ประมาณ 2,500 สถานี สถานีวิทยุเพื่อการศึกษาซึ่งส่วนมากเป็นระบบ เอฟ.เอ็ม. มีประมาณ 670 สถานี รวมสถานีวิทยุทั้งหมดประมาณ 7,600 สถานี

ในประเทศอังกฤษได้มีการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา โดยรัฐบาลมอบอภิสิทธิ์บริการกระจายเสียงในประเทศแก่องค์กร B.B.C.(The British Broadcasting Corporation) เพียงองค์กรเดียวเท่านั้น องค์กรนี้ดำเนินการภายใต้การควบคุมของ พ.ร.บ. หรือกฎบัตรที่รัฐบาลกำหนดขึ้นโดยเฉพาะ นอกจากนี้สถานีวิทยุ B.B.C. ยังจัดรายการทางการศึกษาเพื่อบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดด้วย ซึ่งเป็นจำนวนหนึ่งในสี่ของรายการทั้งหมด (มหาวิทยาลัยเปิดจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้ตามสัญญาแต่ละปี) รายการวิทยุรายการหนึ่ง ๆ ใช้เวลาสอนประมาณ 20 นาที

ในประเทศฝรั่งเศส นั้น รัฐเป็นผู้จัดโดยมอบให้สำนักงานวิทยุ และโทรทัศน์ โรงเรียนดำเนินงาน โดยจัดรายการสำหรับผู้ฟัง 4 ประเภท คือ

1. รายการส่งเข้าห้องเรียนสำหรับนักเรียนและนักศึกษาที่กำลังเรียนในห้องเรียน เป็นรายการสอนวิชาในหลักสูตรของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยโดยตรง

2. รายการสำหรับนักเรียนฟังขณะไม่ได้อยู่ในห้องเรียน หรือปิดภาคเรียน เป็นรายการที่เกี่ยวกับวิชาที่สอนในห้องเรียนและการบ้านที่ครูให้ทำ ครูประจำชั้นอาจแนะนำให้นักเรียนคอยฟังรายการที่บ้าน แล้วนำมาอภิปรายในชั้นในวันรุ่งขึ้น หรือตอนเปิดเทอมก็ได้

3. รายการสำหรับผู้ใหญ่ มีทั้งรายการประเภทฝึกฝนอาชีพ และเพิ่มพูนความรู้เช่น ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทบทวนความรู้เก่า ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วในโรงเรียนเพื่อกันลืม สอนเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน และปัญหาชีวิตประจำวันต่าง ๆ

4. รายการสำหรับครู เพื่อขยายขอบเขตความรู้ของครู นอกเหนือไปจากการอ่านหนังสือหรือตำรา นอกจากนี้ก็ส่งเสริมความรู้ในด้านวิธีการสอน ปรัชญาการศึกษา การใช้ อุปกรณ์การสอน เป็นต้น

การจัดทำรายการต่าง ๆ เหล่านี้ผู้เขียนบทได้แก่ครูที่ได้รับการอบรมในด้านการเขียนบทมาเป็นอย่างดี รายการวิทยุส่วนมากมักจะบันทึกเป็นเทปไว้ล่วงหน้าก่อนออกรายการเสมอ

Radio Vision ฝรั่งเศสยังมีการสอนทางวิทยุอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า Radio Vision เป็นการสอนทางวิทยุอย่างเดียวกับวิทยุโรงเรียน แต่ทางโรงเรียนจะมีสไลด์หรือฟิล์มสตริปฉายประกอบให้นักเรียนได้เห็นภาพต่าง ๆ ที่นักเรียนฟังทางวิทยุด้วย บทเรียนแต่ละบทออกอากาศไปเข้าห้องเรียน ส่วนอุปกรณ์ซึ่งเป็นภาพ คือ สไลด์หรือฟิล์มสตริป ทางโรงเรียนต้องซื้อเก็บไว้เป็นชุด ๆ แล้วนำออกมาใช้ประกอบบทเรียนวิทยุในเรื่องนั้น ๆ การออกอากาศเมื่อใดนั้น ทางสถานี จะพิมพ์ตารางออกอากาศส่งไปตามโรงเรียนล่วงหน้า

ในประเทศรัสเซียนั้นถือได้ว่าเป็นประเทศที่ใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์หรือวิทยุ สำหรับด้านวิทยุ นั้น ถือเป็นเรื่องมือทางด้านการศึกษาที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นระดับรัฐบาลหรือส่วนท้องถิ่น รายการวิทยุของรัสเซียจัดโปรแกรมวิทยุทางการศึกษาแก่เยาวชนของชาติตั้งแต่ระดับเด็กเล็ก ๆ เด็กวัยรุ่น (มัธยม) และระดับอุดมศึกษา ลักษณะของรายการมีทั้งในรูปของการสัมภาษณ์ การสนทนา การแนะนำ การแสดงหรือละคร ข่าวจากโรงเรียน และข่าวของเยาวชนในต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตามรูปแบบของสื่อการสอนไม่ว่าวิทยุหรือโทรทัศน์จะได้รับการควบคุมจากส่วนกลางซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล

ในออสเตรเลีย ได้นำเอาวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการศึกษา โดยสถานีวิทยุ ABC ทำหน้าที่ส่งกระจายเสียงรายการวิทยุออกอากาศ นับเป็นการช่วยแก้ปัญหาของประเทศในด้านประสบปัญหามีนักศึกษาจำนวนมากแต่ขาดแคลนครู นอกจากนี้ออสเตรเลียยังร่วมมือกันกับประเทศนิวซีแลนด์ในการใช้วิทยุเป็นสื่อกลางในการศึกษาผู้ใหญ่โดยดำเนินงานมาเป็นเวลานานโดยการจัดตั้ง “สถาบันเทคนิคทางไปรษณีย์ แห่งนิวซีแลนด์” ณ กรุงเวลลิงตัน สำหรับนักศึกษากว่า 13,000 คน และมหาวิทยาลัยทางวิทยุ (Radio University) ของมหาวิทยาลัยแห่งนิวเซาท์เวลส์ ที่เมืองซิดนีย์ โดยมุ่งการสอนทางระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ประเทศออสเตรเลียยังให้ทุนการศึกษาแก่ครูอาจารย์ในบางประเทศ เช่น ประเทศไทย ภายใต้ทุนโคลัมโบ ไปศึกษาและดูงานทางด้านการเรียนการสอนทางวิทยุกระจายเสียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่ด้วย

ในประเทศญี่ปุ่น มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนในระดับสูง ๆ เพราะส่วนมากทำงาน และต้องการศึกษาในชั้นสูงเพื่อยกระดับความรู้และโอกาสในการทำงานที่ดี ๆ สถานีวิทยุกระจายเสียง NHK ได้เริ่มรายการการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียง และได้ขยายงานทางด้านนี้ออกไปเป็นโครงการระดับชาติ

วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่นับได้ว่าเข้าถึงประชาชนคนไทยเกือบร้อยในร้อย เพราะจากการสำรวจทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2518 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่าทั่วราชอาณาจักรมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,749,578 ครัวเรือน ในจำนวนนี้ร้อยละ 74 ของครัวเรือน คือประมาณ 4,995,702 ครัวเรือนมีเครื่องรับวิทยุ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่าประชาชนส่วนใหญ่มีเครื่องรับวิทยุ และจากการสำรวจสำมะโนประชากรปี 2523 ปรากฏว่าประชาชนมีความนิยมฟังวิทยุมากขึ้นร้อยละ 21 โดยมีวิทยุถึงร้อยละ 95 จากครัวเรือนทั่วประเทศ โดยแต่ละภาคมีจำนวนเฉลี่ยประมาณร้อยละ 95 เช่นกัน ปัจจุบันสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งเป็นของหน่วยราชการ และเป็นตัวกลางการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐบาล เพราะฉะนั้นรายการวิทยุกระจายเสียงอันใดที่จะมีผลถึงการเสื่อมเสียของรัฐบาล หรือขัดกับนโยบายของรัฐบาลย่อมเป็นรายการที่รัฐบาลอาจสั่งระงับได้ “คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์” เรียกโดยย่อว่า กบว. ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการร่วมด้วยกรรมการอื่น ๆ ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ทำหน้าที่กำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการจัดตั้งหรือย้ายสถานี กำหนดหลักเกณฑ์และข้อบังคับในการดำเนินการด้านรายการวิทยุ ตลอดจนให้คำแนะนำ ควบคุมดูแล และตรวจสอบความเรียบร้อยของสถานีวิทยุกระจายเสียง

ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2518 ได้กำหนด วัตถุประสงค์การส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ดังต่อไปนี้ คือ -

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. ส่งเสริมนโยบายและประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติทั้งในด้านการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ และสังคม

3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน
5. เชิญชวนให้ประชาชนตอบโต้และต่อต้านศัตรู ตลอดจนลัทธิที่เป็นภัยต่อประเทศชาติ
6. เป็นสื่อมวลชนที่ดีสำหรับการสื่อข่าวทั่วไป และข่าวจากรัฐบาลไปสู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และถูกต้องโดยรวดเร็ว
7. สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเจ้าของ สถานี หรือกิจการของทางราชการ
8. สนับสนุนกิจการเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ
9. ส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาไทยให้ดำรงอยู่ด้วยดี
10. ให้ความรู้ และความบันเทิงแก่ประชาชนโดยชอบด้วยวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม
11. ร่วมมือกับนานาชาติที่เป็นมิตรของประเทศไทย ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรายการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

ในช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้ขยายตัวไปอย่างมากมาย เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงก็มีเป็นจำนวนมากทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนถึง 246 สถานี เวลาออกอากาศก็ขยายขึ้นจนอาจกล่าวได้ว่าผู้สนใจรายการวิทยุกระจายเสียงสามารถจะรับฟังรายการได้ตลอดวัน นอกจากนั้นกรมประชาสัมพันธ์และหน่วยราชการอื่น ๆ ซึ่งทำงานในด้านนี้ยังได้วางโครงการขยายงานด้านวิทยุกระจายเสียงให้กว้างขวางทั่วประเทศ มีการเพิ่มกำลัง เพิ่มเวลาออกอากาศ เพิ่มจำนวนสถานีออกอากาศอีกด้วย

แม้ว่าหน่วยงานดังกล่าวจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับรายการที่จะออกอากาศ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะส่วนมากเน้นหนักในด้านเทคนิค คือมุ่งจะทำเรื่องการส่งกระจายเสียงให้รับฟังได้ชัดเจนและกว้างขวาง คุณค่าของรายการที่ออกอากาศจึงอาจด้อยไป

ในปัจจุบันมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ประชาชนไปในทำนองว่า รายการวิทยุกระจายเสียงที่จัดกันอยู่มีคุณภาพไม่ดีพอรายการบางรายการยังเป็นพิษเป็นภัยต่อผู้ฟัง ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อนโยบายสถานี คุณภาพของเจ้าหน้าที่จัดรายการ ผู้ผลิตรายการตลอดจนผู้ประกาศรายการนั้น ๆ ด้วย ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงและจัดหาบุคคลที่มีความรู้มีประสบการณ์ และสมรรถภาพสูงเท่าทันที่มาดำเนินงานนี้เฉพาะสาขาของแต่ละฝ่าย (ในด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่นั้น ทางกรมประชาสัมพันธ์ได้วางเป็นข้อบังคับไว้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงจะต้องผ่านการอบรมและสามารถผ่านการทดสอบแล้วเท่านั้น) รายการวิทยุกระจายเสียงที่ดี ที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังนั้น ถ้าเป็นรายการบันเทิงก็ควรเป็นรายการที่แฝงวัฒนธรรมอันดีงาม และหากเป็นรายการข่าวสารคดีก็น่าจะเป็นข่าวสารที่ให้ความรู้ ทันต่อเหตุการณ์ในท้องถิ่นและประเทศและของโลก อีกทั้งควรเป็นสารคดีที่สร้างเสริมการศึกษา การพัฒนา และให้แนวทางการดำรงชีวิตที่ดีแก่ผู้ฟัง การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงจึงเป็นเรื่องของศิลปะ และความประณีต มิใช่ใคร ๆ ก็จัดทำได้

ถ้าเปรียบเทียบกับสถานีวิทยุกระจายเสียงของประเทศใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย มีสถานีเดียวมีเจ้าหน้าที่จัดรายการประมาณ 150 คน แยกกลุ่มออกตามความจำเป็น เช่น จัดให้แก่ผู้ฟังซึ่งมีการศึกษาสูงแล้ว หรือบุคคลที่ไม่ได้รับการศึกษา จัดรายการสำหรับเด็ก เป็นต้น แล้วแยกออกไปเป็นแต่ละเรื่อง เช่น เรื่องของความรู้ เรื่องของความบันเทิง เรื่องของสิ่งต่าง ๆ ฉะนั้น จะเห็นได้ว่ามีสภาพผิดกับความเป็นไปของวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยที่การจัดรายการหรือเจ้าหน้าที่จัดรายการนั้นคนคนเดียวหรือ 2-3 คน จัดรายการได้ทุกประเภท

กิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น ถ้าเป็นของรัฐควรจะถือว่าเป็นกิจการสื่อมวลชนอย่างหนึ่งที่จัดทำเพื่อสาธารณประโยชน์ มิใช่เป็นกิจการของรัฐแต่ในนามแล้วจัดรายการเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว

ถ้าจะสรุปเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของวิทยุกระจายเสียงโดยทั่วไปของประเทศไทยก็อาจสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. จำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงมีมากเกินไป โดยเฉพาะในนครหลวง จึงควรจะมีการจัดหรือกระจายจำนวนสถานี และที่ตั้งของสถานีในนครหลวงให้เหมาะสม
2. งบประมาณไม่เพียงพอ สถานีที่ไม่มีการโฆษณาควรขอให้รัฐบาลสนับสนุนจัดสรรงบประมาณสำหรับอุดหนุนรายการที่ดีมีประโยชน์

3. สถานีบางแห่งไม่ลงทุนในการจัดรายการที่มีคุณค่าให้ได้สัดส่วนกับรายการ

4. คณะกรรมการควบคุมรายการไม่มีระบบงานให้สามารถจัดแบบรวม (Centralized Control) และไม่มีอำนาจโดยเด็ดขาดที่จะลงโทษเจ้าหน้าที่สถานีที่จัดรายการไม่เหมาะสม

5. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการ และจัดรายการมีจำนวนน้อย บางสถานีมีเพียง 2-3 คน ขาดคุณสมบัติ ขาดประสบการณ์ ขาดความรับผิดชอบในอาชีพ และส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายนอก ขอซื้อเวลาแล้วจัดรายการตามชอบ ทางราชการควรแก้ไขโดยควรกำหนดบรรทัดฐานของรายการ กำหนดจรรยาบรรณของผู้รับผิดชอบในการจัดรายการและผลิตรายการ เช่น การอบรมวิชาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัด และผลิตรายการที่ถูกต้อง

6. ปรับปรุงการผลิตรายการ รายการที่ดีมีไม่เพียงพอ ขาดความร่วมมือในการผลิตรายการที่มีคุณค่า ขาดแหล่งค้นคว้าและแนะนำ รัฐยังไม่ได้ตั้งศูนย์ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติขึ้น เพื่อประสานงานและบริการรายการที่ดี แก่สถานีต่าง ๆ โดยให้ศูนย์ฯ มี

6.1 อัตรากำลังงบประมาณให้มากเพียงพอ และให้มีอัตรากำลังสำหรับบรรจผู้ชำนาญการผลิตรายการประจำศูนย์

6.2 ขอความร่วมมือจากต่างประเทศในด้านทุน สนับสนุนบุคลากรและอุปกรณ์

6.3 มีงบประมาณสนับสนุนการซื้อรายการที่เอกชนเป็นผู้ผลิต

6.4 จัดรางวัลให้แก่ผู้จัดรายการ ผู้ประกาศ และการโฆษณา ฯลฯ ที่ดีเด่น

ในระหว่างที่ไม่มีศูนย์ผลิตรายการให้สถานีที่อยู่ในเครือเดียวกัน เช่น สถานีในสังกัดกองทัพทั้ง 3 ควรมีกลุ่มผู้ผลิตรายการของตนในส่วนกลาง ทำหน้าที่จัดและผลิตรายการความรู้ ป้อนสถานีในเครือของตน นอกจากนี้ทุกสถานีควรให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนรายการกัน

7. การโฆษณา การโฆษณาของสถานีวิทยุส่วนมากมีมากเกินไปและค่าที่ใช้โฆษณาส່วนมากไม่เหมาะสม เช่น ในด้านสำนวน สำเนียง ท่วงทีวาจา ความสุภาพและเกินความจริง ควรจะมีข้อปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยเคร่งครัด และมีกรรมการติดตามควบคุมรายการโฆษณาทางวิทยุของแต่ละสถานีโดยใกล้ชิด

สิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งจัดรายการที่มีคุณค่าอีกประการหนึ่งก็คือ ควรมีการร่วมงานระหว่างสถานีต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิทยุกระจายเสียง โดยอาจจัดให้มีการประชุมหารือฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในวาระอันควร เพื่อแก้ไข

ปรับปรุงการผลิตรายการให้มีคุณค่ามากขึ้น และเพื่อสร้างสรรค์หลักการ วิธีการใหม่ ๆ ตลอด จนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่วงการประสบอยู่ หรือคาดว่าจะต้องประสบ (ดังเช่นการจัด สัมมนาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เรื่อง “การส่งเสริมให้ รายการมีคุณค่า” เมื่อวันที่ 22-26 พฤษภาคม 2515) ซึ่งถ้าสามารถจัดได้ทุกปีก็จะมีคุณ ประโยชน์ต่อกิจการวิทยุกระจายเสียงของประเทศเป็นอันมาก

รายการวิทยุเพื่อการศึกษา (Educational Program) ในประเทศไทย

ดังได้กล่าวมาแล้วในเรื่องรายการวิทยุทางด้านให้ความรู้แก่ผู้ฟังนั้นมีด้วยกัน 2 ประเภทคือ รายการเพื่อความรู้แก่ผู้ฟังทั่วไป ที่มุ่งเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแท้ ๆ หรือที่จะ ช่วยให้บุคคลมีความรู้ในการดำเนินชีวิตได้เป็นสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นพลเมืองที่ ดีของประเทศ และรายการวิทยุโรงเรียน (School broadcasting Program) ที่มุ่งให้ความรู้ใน หลักสูตรแก่ผู้เรียนในชั้นเรียน สำหรับรายการการศึกษา

ในประเทศไทยนั้น สถานีวิทยุแทบทุกสถานีต่างก็พยายามผลิตรายการต่าง ๆ ทั้ง ด้านข่าวสาร ให้ความบันเทิง และความรู้ทั่วไปแก่ผู้ฟังอันเป็นนโยบายของรัฐบาลอยู่แล้ว นอกจากสถาบันทางการศึกษา 3 แห่งในปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ที่ผลิตรายการทางวิชาการโดยตรงในระดับอุดมศึกษา และศูนย์เทคโนโลยี ทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ผลิตรายการวิทยุทาง การศึกษาโดยตรง เพื่อสอนเสริมและทบทวนบทเรียนในระดับนักเรียนประถม-มัธยม

การผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษา (Educational program) นั้น รัฐบาลมีนโยบาย ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งพยายามผลิตรายการทางการศึกษาแก่ประชาชนโดยให้ หลักและขอบข่ายในการผลิตรายการการศึกษาทั่วไปว่าควรมีความมุ่งหมายเพื่อ :

1. ชักนำให้ผู้ฟังตื่นตัวที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้สามารถ ทำงานได้ดีขึ้น การงานเจริญขึ้นช่วยให้ส่วนรวมดีขึ้น
2. ส่งเสริมให้รู้จักคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น วัฒนธรรมจารีตประเพณีที่ควร รักษาไว้

3. ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม และความรู้ที่จำเป็นแก่การดำเนินชีวิตส่วนตัว และส่วนรวมโดยเฉพาะ ให้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบและให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

4. โน้มนำชักจูงให้ผู้ฟังตื่นตัวเอาใจใส่ในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวม

5. ปลูกฝังให้รู้จักคิดหลาย ๆ ด้านด้วยเหตุผลไม่เชื่อง่าย ๆ มองการณ์ไกล และไม่มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยอารมณ์

6. ส่งเสริมให้มีรสนิยมที่ดี ในการอ่านหนังสือ ฟังดนตรี ดุศิลปะกรรม ศิลปวัตถุ การแสดง และอื่น ๆ

7. ให้ความรู้โดยตรงด้วยลักษณะรายการที่เหมาะสมกับเรื่องนั้น

8. ส่งเสริมให้รักชาติในทางที่ถูก

9. สนับสนุนโครงการส่งเสริมหรือการพัฒนาประเทศ

ในด้านความรู้ที่จะใช้วิทยุกระจายเสียงเผยแพร่การศึกษานอกสถาบันการศึกษา (วิทยุเพื่อการศึกษา) นั้น แผนวิทยุกระจายเสียง (และวิทยุโทรทัศน์) เพื่อการศึกษา ตามมติ คณะรัฐมนตรี พ.ศ.2513 ได้วางหลักการให้สถานวิทยุกระจายเสียงใช้ปฏิบัติเพื่อผลิตรายการความรู้ทั่วไปดังนี้ คือ:

1. ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพ

2. ความรู้วิชาสามัญ สำหรับผู้ไม่มีโอกาสเรียนในสถาบันการศึกษา

3. ความรู้ที่ควรทราบหรือจำเป็นต้องทราบเพื่อสามารถปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ กฎหมายหรือระเบียบวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของบ้านเมือง

4. ความรู้ที่ควรทราบเพื่อก่อให้เกิดความพร้อมใจกันและสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพแก่ส่วนรวม

5. ความรู้ที่ช่วยให้สามารถวินิจฉัยตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวมได้ถูกต้อง

6. ความรู้และคุณธรรมที่จะช่วยให้คำนึงถึงส่วนรวมในปัจจุบัน และความสุจริตใจของคนรุ่นต่อไป

7. คุณธรรมและความรู้ที่ช่วยให้มนุษยธรรมกับความนิยมทางวัตถุ สมดุลกัน

8. ความรู้เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ประโยชน์ การป้องกันและการทะนุบำรุงรักษา

9. ความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
10. ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ในระดับที่คนทั่วไปควรรู้
11. ความรู้เรื่องสุขศึกษา โภชนาการ และสุขภาพจิต
12. ความรู้เรื่องศิลปะ ดนตรี และอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลภายนอกหาความเพลิดเพลิน โดยสมควรแก่สภาพและไม่เป็นทางนำไปสู่ความเสื่อม

จากข้อบ่งชี้ของความมุ่งหมายที่ควรปฏิบัติในการผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษา และลักษณะหรือรูปแบบของรายการที่ควรผลิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ประชาชนที่กล่าวมาแล้ว เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกสถานีถือปฏิบัติ แต่จะได้ผลตามเจตนารมณ์หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับตัวประกอบหลาย ๆ อย่าง เป็นต้นว่า นโยบายของสถานี จะต้องกำหนดให้แจ่มชัด ต้องมีการควบคุมรายการโดยไม่ปล่อยให้เอกชนซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ รายการจัดตามความพอใจของตนโดยลำพัง จนทำให้รายการขาดคุณค่า จะต้องมีการปรับปรุง วิธีจัดรายการ ปรับปรุงบทเขียน (script) การจัดสรรงบประมาณ งานผลิตตลอดจนมีการประเมินผลรายการเพื่อให้รายการมีคุณภาพและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นด้วย

งานวิทยุเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้นมา ชื่อ “สถานีวิทยุศึกษา” เมื่อปี พ.ศ.2497 โดยมีความมุ่งหมายของการจัดตั้ง สถานีเพื่อให้การศึกษาด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนและผลิตรายการความรู้ในบทเรียนให้แก่นักเรียนในโรงเรียน งานวิทยุเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจึงแยกเป็น 2 ส่วน คือ รายการวิทยุเพื่อการศึกษาประชาชน และรายการวิทยุโรงเรียน

รายการวิทยุเพื่อการศึกษาประชาชน มีความมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน เช่น ข่าวสาร ความรู้ทั่วไป ด้านศิลปวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี ศาสนา จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน สังคมวิทยา ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอื่น ๆ เดิมออกอากาศตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 18.00-21.00 น. และวันเสาร์ อาทิตย์ ระหว่างเวลา 16.00-19.00 น. ต่อมาได้มีการปรับปรุงรายการเป็นออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ แบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ

ภาคบ่าย ออกอากาศ เวลา 15.00-16.00 น. เป็นรายการทั่วไป

ภาควัฒนธรรม ออกอากาศระหว่างเวลา 16.30-18.00 น. เป็นรายการดนตรีไทย สลับข่าวสาร ความรู้และวัฒนธรรมไทย

ภาคค่ำ ออกอากาศ เวลา 18.00-22.00 น.

ในปี พ.ศ.2523 ทำการออกอากาศตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ มีรายการติดต่อกัน ตั้งแต่เวลา 15.00-22.00 น. และต่อมาในปัจจุบัน (2528) ทำการกระจายเสียงวันธรรมดาตั้งแต่ เวลา 12.00 -20.00 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 12.00 - 18.00 น. ส่วนรายการที่ออกอากาศแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. **ประเภทข่าว** มีรายการข่าวและอธิบายประกอบข่าว ข่าวการศึกษา สรุปข่าว การศึกษาในรอบสัปดาห์ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ข่าวโลกในรอบสัปดาห์ เหตุการณ์ ปัจจุบัน เป็นต้น

2. **ประเภทความรู้** มีรายการเพื่อนครู วิทยุวิทยา วิชาชุดครู แนะนำการศึกษา ธรรมะระดับใจ การบรรยาย อภิปราย ศึกษาสนทนารายการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเยอรมัน เป็นต้น

3. **ประเภทดนตรี** มีรายการแนะนำเครื่องดนตรีไทย ศัพท์สังคีต อภิปรายดนตรีไทย เพลงจากวรรณคดี แนะนำเพลงไทยเดิมและเพลงสากล ดนตรีของโรงเรียน นาฏศิลป์ไทย เบญจรสดนตรีไทย และเพลินเพลงไทย เป็นต้น

วิทยุโรงเรียน

การจัดบทเรียนออกอากาศทางวิทยุซึ่งเรียกว่า “วิทยุโรงเรียน” นี้เป็นงานพัฒนา การศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่มอบให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นเจ้าของเรื่องและดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2501 โดยได้เล็งเห็นประโยชน์ว่าถ้าโรงเรียนได้ ใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อการเรียนการสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนได้ดีมาก อีกทั้งวิทยุ นับว่าเป็นสื่อที่มีราคาถูก แม้ว่าการลงทุนสร้างเครือข่ายสถานีส่งอาจสูงแต่เมื่อคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นรายหัวแล้ว ก็ยังมีราคาถูกกว่าการใช้สื่ออย่างอื่น วิทยุโรงเรียนจะนำบทเรียนเข้าไปสู่ ห้องเรียน ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาได้หลายประการ เช่น

1. ใช้วิทยุเป็นสื่อนำประสบการณ์ทางการศึกษา ที่ครูทั่วไปไม่สามารถจัดหาได้ หรือหาได้ก็ด้วยความลำบากเข้ามาสู่ห้องเรียน

2. ใช้วิทยุเป็นเครื่องมือสอนบางวิชา หรือบางส่วนของวิชาที่ทดลองแล้วปรากฏว่า วิทยุเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถยกมาตรฐานการเรียนการสอนได้อาถิ การสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น

3. ใช้วิทยุเป็นเครื่องมือนำบทเรียนที่มีคุณภาพหรือวิธีการใหม่ ๆ กระจายไปถึง ครูเป็นจำนวนมาก เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพของครู

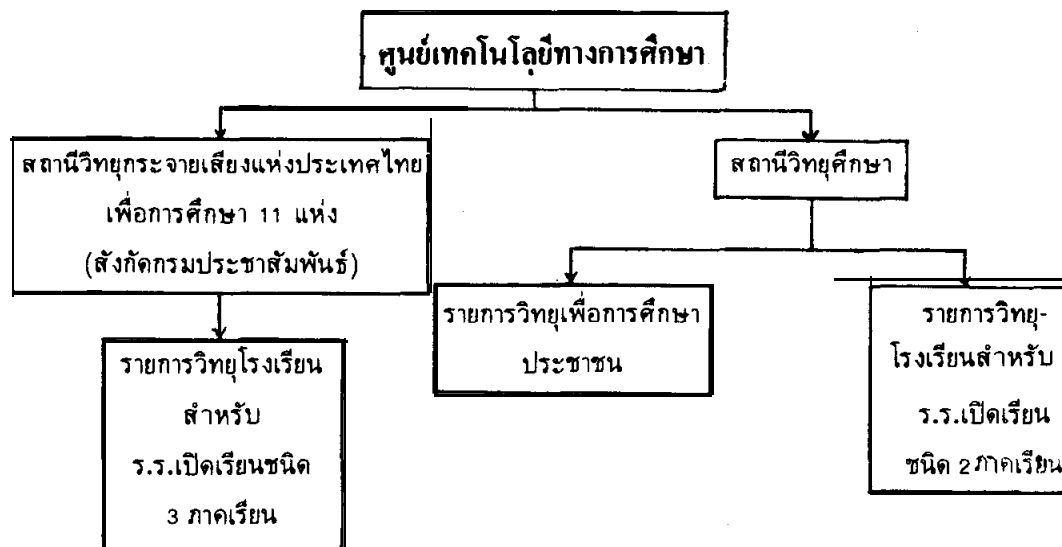
4. ใช้วิทยุช่วยครูในบางวิชาที่ครูมีปัญหาในการสอนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร อาถิ วิชาดนตรีและนาฏศิลป์

5. ใช้วิทยุเป็นสื่อติดต่อสื่อสารกับครูทั่วพระราชอาณาจักรได้อย่างรวดเร็ว เพื่อ ประโยชน์ทั้งทางวิชาการ และทางบริหาร

รายการวิทยุโรงเรียนในระยะแรกเริ่ม มีขอขบขการรับฟังอยู่ในวงจำกัด ส่งกระจาย เสียไปได้ไกลในรัศมี 150 ก.ม. รอบกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ต่อมาก็ขยายวงกว้างขึ้น ตามกำลังความสามารถที่จะจัดทำได้ ในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2527) มีโรงเรียนเกือบทั่ว ประเทศที่รับฟังวิทยุโรงเรียนซึ่งออกอากาศสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง ปีละ 32 สัปดาห์ คิดเป็น นักเรียนระดับประถมและระดับมัธยม ประมาณ 8 ล้านคน ครูประมาณสองแสนคน ทั้งนี้ ไม่ได้รวมถึงผู้ฟังนอกโรงเรียน ซึ่งเปิดรับฟังรายการด้วยความสนใจ และเพื่อต้องการหาความรู้เพิ่มเติม

ในด้านสถานีวิทยุที่ใช้ออกอากาศนั้น ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกันกับกรม ประชาสัมพันธ์ ได้จัดออกอากาศรายการภาควิทยุโรงเรียน ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง ประเทศไทย เพื่อการศึกษา รวม 11 แห่งด้วยกันคือ สถานีจังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ จันทบุรี ขอนแก่น อุบลราชธานี สงขลา สุราษฎร์ธานี กระบี่ ระนอง และ กรุงเทพมหานคร ซึ่งสถานีฯ ดังกล่าวข้างต้น ออกอากาศแบบ 3 ภาคเรียน เพื่อให้บริการ โรงเรียนระดับประถมศึกษาซึ่ง เปิด-ปิดภาคแบบ 3 ภาคเรียน เวลาที่ออกอากาศ คือวัน จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่ 09.00-12.00 น. และ 13.00-15.00 น.

ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาบางส่วนที่เปิด-ปิดเรียนแบบ 2 ภาคเรียนนั้น รายการวิทยุโรงเรียนจะออกอากาศทาง สถานีวิทยุศึกษา (กรุงเทพมหานคร) โดยจัดออกอากาศ เป็นแบบ 2 ภาคเรียน ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่ เวลา 09.00-12.00 น. เพื่อให้เกิด ความเข้าใจดีขึ้น อาจแสดงด้วยแผนภูมิดังนี้

บทเรียนวิทยุโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ออกอากาศทาง
สถานีวิทยุมีลักษณะวิชาการระดับชั้น ดังนี้คือ

วิชา	ชั้น
1. กลุ่มทักษะได้แก่วิชา - คณิตศาสตร์ - ภาษาไทย	ป. 1-3 ป.1-ป.3/ป.4-ป.6
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ป.1-ป.6
3. กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ	ป.3-ป.6
4. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย - ศิลปะศึกษา - จริยศึกษา - พลศึกษา - ดนตรีและนาฏศิลป์	ป.3-ป.6 ป.3-ป.6 ป.1-ป.6 ป.1-ป.6
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ - ภาษาอังกฤษ	ป.5-ป.6, ม.1,2,3
6. แนะนำวิชาชีพ	ม.3, ม.6

แนะนำบทเรียนวิทยุโรงเรียนวิชาต่างๆ สำหรับชั้นประถมศึกษา

1. กลุ่มทักษะ

คณิตศาสตร์ (ป.1–ป.3)

บทเรียนคณิตศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา เป็นการนำหลักสูตรทั้งหลักสูตรมาสอน โดยครูในชั้นและวิทยุ จะทำหน้าที่ประกอบกัน บทเรียนแต่ละบทมีความยาวประมาณ 25–30 นาที และบทเรียนแต่ละระดับออกอากาศทุกวัน วันละ 1 บทเรียน

ภาษาไทยทักษะ (ป.1–ป.3)

บทเรียนภาษาไทยทักษะ จัดทำขึ้นสำหรับใช้ประกอบกับการสอนภาษาไทยตามหลักสูตร ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เนื้อหาบทเรียนเลือกจากแผนการสอนของกรมวิชาการ เน้นหนักไปในทางอ่านและเขียน ฝึกให้รู้จักสังเกต และฝึกให้วางใจด้วย ส่วนคำใหม่จะสอนเฉพาะที่ตรงกับจุดประสงค์ในแต่ละบท บทเรียนแต่ละบทยาวประมาณ 25 นาที และบทเรียนแต่ละระดับออกอากาศสัปดาห์ละ 2 บทเรียน ลำดับบทตามเลขบทในคู่มือการสอนภาษาไทยของกรมวิชาการ

หมายเหตุ บทเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ป.1–ป.3) และบทเรียนภาษาไทยทักษะ (ป.1–ป.3) เป็นบทเรียนในโครงการทดลองสอนกลุ่มวิชาทักษะทางวิทยุกระจายเสียง

ภาษาไทย (ป.4–ป.6)

บทเรียนวิชาภาษาไทย (ป.4–ป.6) เป็นสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในด้านกาฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทย โดยจัดทำบทเรียนในรูปบทเรียนเสริมประสบการณ์ มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรของกรมวิชาการ บทเรียนแต่ละบทยาวประมาณ 15 นาที บทเรียนแต่ละระดับออกอากาศสัปดาห์ละ 1 บทเรียน

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

บทเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จัดขึ้นเพื่อให้ครูใช้เป็นสื่อช่วยการเรียนการสอนในห้องเรียน ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ทันต่อเหตุการณ์ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล และช่วยแนะแนวทางแก่ครูในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมจากแผนการสอนในหลักสูตร

บทเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแต่ละบทยาวประมาณ 15 นาที บทเรียนชั้น ป.1 และ ป.2 ออกอากาศสัปดาห์ละ 1 บทเรียน แต่บทเรียนชั้น ป.3–ป.6 ออกอากาศสองสัปดาห์ต่อ 1 บทเรียน

3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ดนตรีและนาฏศิลป์ (ป.1–ป.6)

จุดมุ่งหมายหลักของบทเรียนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ได้แก่การปลูกฝังให้นักเรียนฟังดนตรีเป็น รู้คุณค่าของดนตรีและชอบดนตรี เนื้อหาของบทเรียนคัดเลือกจากแผนการสอนตามหลักสูตรของกรมวิชาการ

บทเรียนแต่ละบทยาวประมาณ 25–30 นาที บทเรียนแต่ละระดับออกอากาศสัปดาห์ละ 1 บทเรียน และบทเรียนแต่ละบทจะออกอากาศซ้ำอีกครั้งในสัปดาห์ถัดไป ยกเว้นบทเรียนอันดับที่ 1, 2 และ 10, 11 ซึ่งจะออกอากาศเพียงครั้งเดียว

จริยศึกษา (ป.3–ป.6)

บทเรียนวิทยุโรงเรียนวิชาจริยศึกษาจัดขึ้นเพื่อเป็นสื่อช่วยเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน ช่วยสอนในสิ่งที่เป็นามธรรมให้เข้าใจง่ายขึ้น ช่วยปลูกฝังคุณค่าและทัศนคติที่ดีงามทางด้านคุณธรรม จรรยาบรรณทางสังคม ให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรม และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และแก้ปัญหาเป็น

บทเรียนจริยศึกษาแต่ละระดับมีจำนวน 8 บทเรียนต่อ 1 ปีการศึกษา และแต่ละบทมีความยาวประมาณ 15 นาที

ศิลปศึกษา (ป.3-ป.6)

จุดมุ่งหมายสำคัญของบทเรียนศิลปศึกษา มุ่งให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และให้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านศิลปะ ฝึกฝนให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะออกมาอย่างอิสระ และแนะนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตงานศิลปะ เนื้อหาของบทเรียนคัดเลือกมาจากแผนการสอนในหลักสูตร ในการจัดทำบทเรียนได้นำเนื้อหาบทเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวมกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากมีความสอดคล้องและเกี่ยวพันกันทั้งเนื้อหาและจุดประสงค์

บทเรียนแต่ละบทยาวประมาณ 15 นาที และบทเรียนทุกบทจะออกอากาศซ้ำอีกครั้งหนึ่งในสัปดาห์ถัดไป คือ ออกอากาศ 2 สัปดาห์ ต่อ 1 บทเรียน

พลศึกษา (ป.1-ป.6)

จุดมุ่งหมายของบทเรียนวิชาพลศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนพลศึกษา ให้อารมณ์แจ่มใสถึงคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา รวมทั้งเสนอแนะเทคนิคการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ แก่ครูผู้สอน การจัดทำบทเรียนได้คัดเลือกเนื้อหาจากบางส่วนของแผนการสอนในหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเสริมให้การสอนตามหลักสูตรปกติ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทเรียนแต่ละระดับมี 16 บทเรียน ความยาวบทเรียนละประมาณ 20-25 นาที ออกอากาศ 2 สัปดาห์ต่อ 1 บทเรียน

4. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

บทเรียนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ จัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักงาน และเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างของลักษณะการงานอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเอง บทเรียนวิทยุโรงเรียนได้นำเนื้อหาในหลักสูตรคือ เรื่องงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง มาจัดทำเป็นบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้สนุกสนานเพลิดเพลินและสนใจการเรียนวิชานี้

บทเรียนแต่ละระดับมี 16 บทเรียน ความยาวบทเรียนละ 15 นาที บทเรียนแต่ละระดับออกอากาศสัปดาห์เว้นสัปดาห์

5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

ภาษาอังกฤษ (ป.5–ป.6)

บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา (ป.5–ป.6) จัดทำขึ้นเพื่อเสริมการเรียนรู้การสนทนาในชั้นเรียน โดยมีเนื้อหาตรงตามหนังสือแบบเรียน English Is Fun บทต่อบท ทั้งนี้มุ่งที่จะเสริมทักษะด้านการฟังและพูด เป็นสำคัญ โดยนำเสียงเจ้าของภาษามาสู่ห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถฟัง และเข้าใจความหมายของคำและประโยคภาษาอังกฤษ รวมทั้งสามารถสนทนาปราศรัยและพูดโต้ตอบกับคู่สนทนาได้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม

บทเรียนวิทยุโรงเรียนภาษาอังกฤษ ออกอากาศปีละ 32 บทเรียนต่อระดับ แต่ละบทเรียนมีความยาวประมาณ 20–25 นาที ออกอากาศสัปดาห์ละ 1 บทเรียน